

130 §

**Oulun kaupungin lausunto valtiovarainministeriölle
esityksestä kuntarakennelain muuttamiseksi**

Dno

OUKA/7429/00.04.00/2013

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 9.9.2013 § 459
Kaupunginvaltuusto 16.9.2013 § 128

Tiivistelmä

Heinäkuun 1. päivänä 2013 voimaan tullut kuntarakennelaki velvoittaa kuntia selvittämään kuntien yhdistymistä suuremmaksi kunnaksi. Tämä selvitys tehdään Oulun seudulla valtiovarainministeriön erityisselvityksenä 3.3.2014 alkaen ja valmistuu tämän vuoden loppuun mennessä.

Aluekehityksen kannalta keskeisillä kaupunkiseuduilla nähdään kuntarakennelain toimeenpano ja sen eteneminen niin tärkeäksi, että valtioneuvoston toimivaltaa ehdotetaan kuntarakennelain täydennyksellä laajennettavaksi niissä tilanteissa, joissa kuntarakennelain tavoitteet eivät ole toteutettavissa vapaaehtoisesti.

Valtiovarainministeriö pyytää Oululta lausuntoa luonnoksesta kuntarakennelain laajentamiseksi 31.3.2014 mennessä.

Esittelyteksti

Valtiovarainministeriö kirjoittaa 17.1.2014:

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne.

Kuntarakenneuudistusta ohjaava kuntarakennelaki tuli voimaan 1.7.2013. Lakiin lisättiin säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvityspenusteista ja niistä poikkeamisesta sekä muutettiin kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä. Lisäksi kielilakia muutettiin eräiltä osin.

Hallituksen syksyllä 2013 päättämän rakennepoliittisen ohjelman mukaan aluekehityksen kannalta keskeisten kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen eheyden, alueen elinvoimaisuuden kehittämisen ja palvelujen tehokkaan järjestämisen turvaamiseksi valmistellaan kuntarakennelain täydennys. Tällä lisätään perustuslain asettamien reunaehtojen mukaisesti kuntien yhdistymistä koskevaa valtioneuvoston toimivaltaa kuntarakennelain 4 d§:n 3 mom:ssa tarkoitetulla yhtenäisellä työssäkäynti- tai yhdyskuntarakennealueella. Valtioneuvoston toimivallan lisääminen rajoitetaan selkeillä reunaehdoilla ja alueen asukkaiden enemmistön

tahtotilaan sitomisella. Toimivallan käyttö rajoitettaisiin tilanteisiin, joissa kuntarakennelain tavoitteet eivät ole toteutettavissa vapaaehtoisesti. Kielellisten oikeuksien toteutuminen varmistetaan.

Rakennepoliittisen ohjelman linjausten perusteella on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi kuntarakennelain muuttamisesta.

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa oheisesta luonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä.

- kaupunkiseutuperusteista
- menettelystä
- valtioneuvoston päätösvallan rajoista
- vaikutusarvioinnista

Oulun kaupungin lausunto

Valtiovarainministeriön mukaan kuntauudistuksen avainratkaisut tehdään kaupunkiseuduilla. Vahvojen peruskuntien ytimen muodostavat tulevaisuudessa yhä enemmän kaupunkiseudut. Uusien, entistä elinvoimaisempien kuntien syntyminen kaupunkiseuduille on julkisen talouden kestävyysvajeen korjaamisessa yksi keskeinen etappi. Tämän vuoksi valtiovarainministeriö asetti syyskuussa 2012 eri ministeriöistä koostuvan "Kaupunkiseutujen tuki" -työryhmän edistämään kuntarakennemuutosten toteuttamista suurilla kaupunkiseuduilla. Työryhmän puheenjohtajana on toiminut ylijohtaja Päivi Laajala valtiovarainministeriöstä.

Kaupunkiseutujen tuki -työryhmän toimeksiannosta VT Timo Aro valmisteli selvityksen suurimpien kaupunkien kilpailukyvystä. Sen keskeisiä tuloksia hyödynnettiin valtiovarainministeriön raportissa "Kaupunkiseudut kuntauudistuksen keskiössä" maaliskuussa 2013. Viranhaltijatyönä valmistellun raportin kaksi keskeistä toimenpideehdotusta olivat: 1. Valtioneuvosto esittää kuntarakennelakiin valtioneuvoston toimivallan laajentamista kaupunkiseuduilla antamalla tätä koskeva erillinen esitys ja 2. Kaupunkiseuduille asetetaan kuntien pyynnöstä erityinen kuntajakoselvittäjä tai -selvittäjät.

Valtiovarainministeriön valmisteleva lakimuutos kuntarakennelain täydentämisestä koski toteutuessaan koko maassa yhdeksää työssäkäyntialueen keskuskuntaa ja 24 kehyskuntaa. Oulun seudulla muutos koski Oulun lisäksi Kempelettä ja Liminkaa.

Kaupunkiseutuperusteet

Valtioneuvoston laajennettua toimivaltaa Oulun ja kahden seudun kunnan osalta perustellaan viidellä kuntien dynamiikkaa ja yhteenkuuluvuutta kuvaavalla indikaattorilla. Indikaattorit sinänsä ovat toimivia ja kuvaavat hyvin Oulun kaupunkiseudun kuntien toiminnallista kokonaisuutta.

Mikäli näistä viidestä kaupunkiseutuperusteesta neljän ehdot täyttyvät, kuuluu nämä ehdot täyttävä kunta tiiviiseen kaupunkiseuturakenteeseen ja sitä koskisi tässä esitetty VN:n laajennettu toimivalta. Näiden mittareiden perusteella Oulu, Kempele ja Liminka muodostavat hyvin tiiviin taloudellisesti toiminnallisen kokonaisuuden, ja erityisesti niiden tulisi hallinnollisesti kuulua yhteen ja samaan peruskuntaan.

Erityinen kuntajakoselvitys osoittaa kuntien vaihtoehdot

Vuoden 2014 aikana valmistuva ja valtiovarainministeriön toimeenpanema erityinen kuntajakoselvitys Oulun seudulla osoittaa Oululle ja toiminnallisen kaupunkiseudun seitsemälle kunnalle toiminnalliset vaihtoehdot siitä, miten kuntarakenteet ja -palvelut voitaisiin alueella parhaiten toteuttaa. Oulun seudun kuntien valtuustot tekevät selvityksen perusteella päätökset tästä kevään 2015 aikana.

Oulun kaupunki katsoo, että kunnan kannalta keskeisistä asioista, kuten kuntarajojen muutoksista, tulee voida päättää kunnallisen itsehallinnon suomien valtuuksien mukaisesti kuntien omina päätöksinä. Tämän vuoksi Oulun kaupunki pitää ehdotettua kuntarakennelain muutosta ongelmallisena perustuslaissa turvatus kunnallisen itsehallinnon kannalta, eikä kuntarakennelain muutosta valtioneuvoston laajennetun toimivallan suhteen tule tehdä.

Liitteet

-

Oheismateriaali

-

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Pennanen

Päätösesitys

Kaupunginhallitus päättää antaa oheisen lausunnon valtiovarainministeriölle koskien hallituksen esitystä kuntarakennelain muuttamisesta.

Päätös

Asiasta käydyn keskustelun aikana Riikka Moilanen esitti Samuli Pohjamon kannattamana, että kaupunginhallitus antaa valtiovarainministeriölle seuraavan lausunnon:

Oulun kaupunki katsoo, että kunnan kannalta keskeisistä asioista, kuten kuntarajojen muutoksista, tulee voida päättää kunnallisen itsehallinnon suomien valtuuksien mukaisesti kuntien omina päätöksinä. Tämän vuoksi Oulun kaupunki pitää ehdotettua kuntarakennelain muutosta ongelmallisena perustuslaissa turvattun kunnallisen itsehallinnon kannalta, eikä kuntarakennelain muutosta valtioneuvoston laajennetun toimivallan suhteen tule tehdä.

Puheenjohtaja totesi, että koska on tehty kaupunginjohtajan pohjaesityksestä poikkeava kannatettu esitys, on suoritettava äänestys ja esitti kädennostoäänestyksen suorittamista siten, että ne, jotka kannattavat Riikka Moilasan esitystä äänestävät ensimmäisenä ja ne, jotka kannattavat kaupunginjohtaja Matti Pennasen päätösesitystä äänestävät seuraavana. Enimmät äänet saanut ehdotus tulee kaupunginhallituksen päätökseksi ja äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni. Äänestystapa hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti: seitsemän (7) kaupunginhallituksen jäsentä (Riikka Moilanen, Samuli Pohjamo, Risto Päckilä, Anne-Maria Takkula, Pekka Kainua, Vaili Jämsä-Uusitalo ja Anne Snellman) kannatti Riikka Moilasan esitystä ja kymmenen (10) kaupunginhallituksen jäsentä (Outi Ervasti, Juha Hänninen, Matti Roivainen, Jenni Pitko, Veikko Ervasti, Mikko Salmi, Tuija Pohjola, Rauno Hekkala, Hilikka Haaga ja Mikko Raudaskoski) kannatti kaupunginjohtaja Matti Pennasen päätösesitystä.

Puheenjohtaja totesi, että kaupunginhallitus on hyväksynyt äänin 10-7 kaupunginjohtaja Matti Pennasen päätösesityksen.

Pöytäkirjaan merkittiin, että Mikko Salmi poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen. Hänen tilalleen kokoukseen saapui varajäsen Päivi Pesola.

Valmistelijat

Oulun kaupunki, konsernipalvelut, talous- ja omistajaohjauksen palvelualue, Talousjohtaja Jukka Weisell (p. 0400 383490), tutkimuspäällikkö Timo Mäkitalo (p. 044 7031240)

**Täytäntöönpano-
tiedot**

Ote: Valtiovarainministeriö, kaupunginjohtaja Matti Pennanen,
talousjohtaja Jukka Weisell
Ei muutoksenhakuoikeutta.

Sirkka Ylitervo
kaupunginhallituksen sihteeri